

Auditorské služby ve veřejném sektoru

Široká veřejnost si obvykle spojuje poskytování služeb auditorů a auditorských společností zapsaných v Komoře auditorů České republiky s podnikatelským sektorem. Obecně se ví, že podniky, zejména ty větší, jsou povinny nechat si auditorem ověřit účetní závěrku. Již o poznání méně se však ví, že

AUDITOŘI POSKYTUJÍ SVÉ SLUŽBY I U ÚČETNÍCH JEDNOTEK, KTERÉ SPADAJÍ DO SFÉRY VEŘEJNÉHO SEKTORU.

Je to pochopitelné. Stejně jako v podnikatelském prostředí, tak i ve veřejném sektoru dochází v rámci příslušných pravomocí, odpovědností a působností k ekonomickému rozhodování, pro něž jsou využívány informace z účetnictví a jiných zdrojů. Rozhodování ve veřejném sektoru mohou být založena, mimo jiné, na potřebě zajistit transparentnost rozhodovacích procesů týkajících se nakládání s veřejnými prostředky či potřebě zajistit soulad s požadavky řady předpisů v různé míře závazných pro činnost jednotek veřejného sektoru.

Je zejména ve veřejném zájmu, aby občané, daňoví poplatníci, odpovědné příslušné orgány veřejné správy a jiné zainteresované subjekty měli k dispozici spolehlivé informace pro svá rozhodování a aby jim byly skládány účty (accountability) těmi, kteří mají odpovědnost za poskytování veřejných služeb a za nakládání s veřejnými prostředky. Výkon ověřovacích služeb je důležitým prvkem pro zvyšování transparentnosti ve veřejném sektoru a důvěry v něj.

Pro jednotky veřejného sektoru jsou ze strany auditorů poskytovány služby v těchto základních oblastech:

Ověřování správnosti a spolehlivosti vykazovaných finančních údajů

Typickým je ověřování účetní závěrky formou auditu nebo prověrky účetní závěrky. Auditori však mohou ověřovat i finanční údaje z jiných výkazů (rozpočtových finančních výkazů, statistických výkazů apod.)

Ověřování souladu činnosti jednotek veřejného sektoru s předpisy

Typickým pro oblast veřejného sektoru je požadavek na ověření souladu činnosti jednotek veřejného sektoru s právními předpisy (zákony, prováděcími předpisy), standardy a jinými typy regulace.

Výkonnostní audit

Jednotky veřejného sektoru hospodaří s veřejnými prostředky na základě vložené důvěry, že s prostředky budou nakládat hospodárně, efektivně a účelně (tzv. koncept 3E – economy, efficiency, effectiveness). Existuje proto potřeba získávat ujištění, že jednotky tak činí, že volí postupy odpovídající těmto požadavkům. Jde především o to, aby byly veřejné prostředky vynakládány v souladu s posláním jednotky veřejného sektoru, aby nebyly použity na předražené nákupy a aby se neplýtvalo.

AUDITOŘI A AUDITORSKÉ SPOLEČNOSTI ZAPSANÉ V KOMOŘE AUDITORŮ ČR DEKLARUJÍ PŘÍPRAVENOST PODÍLET SE NA OVĚŘOVÁNÍ JEDNOTEK VEŘEJNÉHO SEKTORU.

Auditor nebo auditorská společnost zapsaná v Komoře auditorů ČR splňuje řadu profesních předpokladů nezbytných ve vztahu k poskytování auditorských služeb ve veřejném sektoru:

- **nezávislost auditora** – nutná podmínka vyžadovaná zákonem o auditorech,
- **vysoká kvalifikace auditora** garantovaná povinným kontinuálním vzděláváním každého auditora,
- **zkušenosti auditora** s poskytováním služeb jednotkám veřejného sektoru,
- **znalosti** příslušné české legislativy,
- povinné **používání mezinárodních standardů** týkajících se auditorské profese,
- **přísná kontrola kvality práce** auditorů ze strany Komory auditorů ČR.

PRO JAKÉ ÚČELY JE VE VEŘEJNÉM SEKTORU VHODNÉ VYUŽÍT SLUŽEB POSKYTOVANÝCH AUDITORY?

Poskytování auditorských služeb se neomezuje pouze na tradiční ověření účetní závěrky účetní jednotky. Auditorské služby představují poměrně široké spektrum služeb, které jsou pro jednotky veřejného sektoru a uživatele informací poskytovaných těmito jednotkami užitečné.

Služby auditora v souvislosti se schvalováním účetních závěrek

Účetní závěrce bude u účetních jednotek veřejného sektoru věnována zvýšená pozornost v souvislosti s novinkami v účetní legislativě. Poslední novela zákona o účetnictví totiž klade velký důraz na schvalování účetní závěrky. Je zřejmé, že orgán nebo osoby, které budou účetní závěrku schvalovat, berou na sebe i odpovědnost za její obsah. Zákon č. 239/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, zavedl a konkretizoval povinnost schvalování účetní závěrky pro účetní jednotky typu územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí, regionálních rad regionů soudržnosti, příspěvkových organizací, a to jak státních, tak i municipálních, organizačních složek státu a státních fondů. Dosud takto stanovená povinnost těmto účetním jednotkám uložena nebyla. V červenci 2013 byla zveřejněna vyhláška č. 220/2013 Sb. o požadavcích na schvalování účetních závěrek některých vybraných účetních jednotek. I když v současnost neexistuje povinnost, aby schvalované účetní závěrky byly ověřovány nezávislým auditorem, je vhodné, aby odpovědné orgány schvalující účetní závěrku účetní jednotky veřejného sektoru mohly získat přiměřenou jistotu toho, že účetní závěrka poskytuje kvalitní informace pro její uživatele, tedy i pro občany. A právě toto mohou splnit

nezávislí auditori a auditorské společnosti Komory auditorů. Charakter poskytované služby v souvislosti s výše uvedeným schvalováním účetních závěrek může být rozličný. Schvalování účetních závěrek, výsledku hospodaření a jeho následné rozdělení by nemělo být formální záležitostí, protože účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Nejkomplexnější službou v souvislosti se schvalováním účetních závěrek poskytovanou auditory může být audit účetní závěrky. Lze však poskytnout i jiné typy auditorových služeb, na základě nichž bude schvalujícímu orgánu poskytnuta informace o kvalitě účetní závěrky, např. prověrka účetní závěrky, ověření dohodnutých postupů.

Služby auditora v souvislosti s požadavkem na přezkoumání hospodaření

Auditorům zapsaným v Komoře auditorů ČR může obec nebo město zadat přezkoumání hospodaření podle zákona č. 420/2004 Sb. Přezkoumání hospodaření je specifickým typem auditorových služeb v našich podmínkách.

Služby auditora v souvislosti s dalšími potřebami veřejného sektoru

Existuje řada dalších důvodů, kdy bude pro jednotky veřejného sektoru vhodné využít služeb auditorů. Jde například o zajištění kvality informací vstupujících do tzv. konsolidace státu, ověření účetní závěrky na základě požadavku nadřízeného orgánu, úvěřující instituce, ověření plnění dotačních podmínek, forenzní šetření, poradenství v řadě oblastí a další.

JAKÝMI AUDITORSKÝMI SLUŽBAMI MOHOU AUDITOŘI A AUDITORSKÉ SPOLEČNOSTI ZAPSANÉ V KOMOŘE AUDITORŮ ČR PŘÍSPĚT VEŘEJNÉMU SEKTORU?

Ověření účetní závěrky

Ověření účetní závěrky může mít dvojitý charakter. Buď jde o audit účetní závěrky, nebo o prověrku účetní závěrky.

- **Audit účetní závěrky** spočívá v auditorově ujištění, že účetní závěrka dané účetní jednotky věrně a poctivě, resp. v souladu s účetními předpisy podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace této účetní jednotky.
- **Prověrka účetní závěrky** spočívá v auditorově ujištění o tom, že si není vědom významných nesprávností poté, co provedl postupy vyžadované po něm příslušnými auditorovými předpisy. Cílem prověrky účetní závěrky je stejně jako u auditu účetní závěrky ujištění o informacích obsažených v účetní závěrce s tím rozdílem, že rozsah prací provedených auditorem je v porovnání s auditem omezený, jeho ujištění je méně silné a zakázka je v důsledku toho levnější, než kdyby prováděl audit účetní závěrky. Tato forma ověření může být proto zejména pro menší účetní jednotky ve veřejném sektoru (např. menší obce) zajímavější než finančně náročnější audit účetní závěrky.

Přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí podle zákona č. 420/2004

Již od roku 2004 se auditori významnou měrou podílejí na přezkoumání hospodaření územních samospráv-

ných celků a dobrovolných svazků obcí podle zákona č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí. Jednou alternativou je, že obce a města zadají přezkoumání hospodaření auditorovi nebo auditorské společnosti. Rada obcí a měst tak už v současnosti jejich služeb využívá. Přezkoumání hospodaření je povinností každého města, obce a dobrovolného svazku. Jde v současné době o jednu z hlavních oblastí, v níž auditori ve veřejném sektoru působí. Na druhou stranu je však třeba uvést, že auditorská obec je ochotna a schopna uspokojit jakoukoli další poptávku ze strany územních samosprávných celků. Aktuálně je zřejmý trend, že mnoho auditorů, zvláště individuálně působících nebo těch, kteří působí v rámci menších auditorových společností, přesouvá těžiště své činnosti od auditu účetních jednotek v podnikatelském sektoru k přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků. Cílem přezkoumání hospodaření je ověřit a posoudit, zda územní samosprávný celek nebo dobrovolný svazek obcí dodržuje ustavení příslušných právních předpisů, smluv a usnesení, jakož i ověřit a posoudit vybrané finanční aspekty dané jednotky veřejného sektoru.

Ověřování plnění dotačních podmínek

Některé jednotky veřejného sektoru mohou být příjemci dotací. V souvislosti s přijatými dotacemi může být požadováno ověření plnění dotačních podmínek. To obvykle spočívá v tom, že ověřovatel ověřuje přehled způsobilých výdajů, tj. vyjadřuje se k tomu, zda příjemce dotace užil obdržené prostředky v souladu s dotační smlouvou a dalšími právními předpisy. V rámci podmínek příslušné dotace může být dána možnost ověření plnění dotačních podmínek nezávislým auditorem nebo auditorskou společností zapsanou na Komoře auditorů ČR. V takovém případě jsou auditori zapsaní v Komoře auditorů ČR připraveni ověřovat plnění dotačních podmínek.

Ověření jiných skutečností

Auditor rovněž může provést ověření jiných skutečností, než jsou informace finančního charakteru. Příkladem může být ověřování toho, zda jsou dodržovány vnitřní postupy (jde například o dodržování parametrů výběrových řízení), objemových ukazatelů plnění (například údaje o vytiženosti zařízení sloužících veřejnosti) a další.

Další služby poskytované auditory

Vedle ověřovacích služeb jsou auditori připraveni jednotkám veřejného sektoru poskytovat celou škálu poradenských služeb. Typická je oblast **účetního a ekonomického poradenství**. Auditori poskytují rovněž vysoce kvalifikované **vzdělávací akce a školení** tématicky zaměřené na účetnictví, na sestavování účetních závěrek, na sestavování rozpočtů a rozpočtové finančních výkazů, statistických výkazů, na daně, právní předpisy a řadu dalších oblastí. Auditori též mohou poskytovat **poradenství v dalších oblastech**, například v oblasti nastavení a účinnosti vnitřních kontrol apod. Speciální službou, kterou některé auditorské společnosti rovněž poskytují, je tzv. **forenzní šetření**, tj. vyhledávání důkazů pro stanovení odpovědnosti za protiprávní jednání a vyčíslení škod.

Vladimír Zelenka
předseda Výboru pro veřejný sektor KA ČR